

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Kfv.IV.35.417/2018/4. szám

A tanács tagjai: . Balogh Zsolt a tanács elnöke, Dr. Patyi András előadó bíró,
. Dobó Viola bíró

A felperes: felperes neve

A felperes képviselője: Dr. Deákvári Magdolna aljegyző

Az alperes: alperes neve

Az alperes képviselője: Dr. Sárközy László Zoltán, kamarai jogtanácsos

A per tárgya: falugondnoki szolgáltatás; pénzbeli, szociális ellátások kiegészítése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A felülvizsgálni kért jogerős határozat: Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.K.27.180/2017/15/II. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria

- a Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.K.27.011/2018/4/II. számú ítéletét a „Falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás” jogcímhez kapcsolódó visszafizetési kötelezettség vonatkozásában hatályon kívül helyezi;
- az alperes KINCSTK/17962- 2/2017. számú határozatát a „Falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás” jogcímhez kapcsolódó visszafizetési kötelezettségre, valamint a kamatra és a késedelmi kamatra vonatkozó megállapítások tekintetében, az elsőfokú határozat azonos rendelkezéseire is kiterjedően hatályon kívül helyezi és az elsőfokú hatóságot e körben új eljárás lefolytatására kötelezi;

egyebekben az elsőfokú ítéletet hatályában fenntartja.

Az elsőfokú bírósági eljárásban és a felülvizsgálati eljárásban felmerült költséget a felek maguk viselik.

A feljegyzett 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes Somogy Megyei Igazgatósága (a továbbiakban: elsőfokú hatóság) 2017. június 12. napján kelt, SOM-ÁHI/226/4/2017. számú határozatával a felperes terhére 896.726,- Ft központi költségvetésből jogtalanul igénybe vett támogatás miatti visszafizetési kötelezettséget, valamint 6.833,- Ft ügyleti kamat fizetési kötelezettséget állapított meg. A falugondnoki szolgáltatás jogcím vonatkozásában a **határozat indokolása rögzítette, hogy a felperes nem volt jogosult a falugondnoki szolgáltatás támogatására a Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről szóló 2014. évi C. törvény (a továbbiakban: 2015. évi Kvtv.) 2. számú melléklet Kiegészítő szabályok 5.d. pontja alapján 2015. október - november hónapokban, emiatt e jogcím tekintetében 416.667 Ft támogatás és kamatai visszafizetési kötelezettségéről rendelkezett.** 2015. szeptember 24. napjától ugyanis a felperes az új ... forgalmi rendszámú Volkswagen 7HC típusú gépjárművel biztosította a szolgáltatást, amely gépjármű adatait a 2015. december 30. napján jogerőre emelkedett, SOC/05/1613- 2/2015. számú határozatban módosították. Felhívta továbbá a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről szóló 369/2013. (X.24.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 5. számú mellékletét, annak 2.2.1., 2.2.2., 2.2.3. pontjaira hivatkozott, valamint a 27. § (1)-(3) bekezdésére és 8. § (2) bekezdését emelte ki. Az elsőfokú hatóság határozata rögzítette továbbá, hogy pénzbeli és szociális ellátások kiegészítése jogcímen 480.059,- Ft összegű pénzbeli szociális ellátás 2014 decemberében kifizetésre került, amely felhasználását felperes nem tudta alátámasztani.
- [2] A fellebbezés folytán eljáró alperes a 2017. szeptember 7-én kelt KINCSTK/9116-2/2017. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. **Indokolása szerint az állami támogatás jogszerű igénybe vételének feltétele nem kizárólag a feladat ellátásának megtörténte, hanem a mindenkorai költségvetési törvény által megfogalmazott feltételek teljesítése, többek között a szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzés, melyet a Kvtv. 2. számú**

melléklet Kiegészítő szabályok 5/d.) pontja is megerősít. Kifejtette, hogy az állami támogatásra való jogosultságot, mint a szolgáltatás finanszírozását és a falugondnoki szolgáltatás nyújtásának ténylegességét külön kell választani. Hivatkozott a Kúria Kfv.IV.35.385/2013/4. számú ítéletére is a határozatának alátámasztásaként. A pénzbeli szociális ellátások kiegészítése jogcím vonatkozásában felhívta a Kvtv. 2. számú mellékelt III.1. pontjának a) pontját, valamint a Kiegészítő szabályok oa) pontját. Összegezte, hogy a támogatás felhasználása akkor jogszerű, ha a bevételeket, kiadásokat azokon a kormányzati funkciókon számolják el, amelyek érdekében azok felmerültek, továbbá nem hagyhatják figyelmen kívül az államháztartás számviteléről szóló 4/2013. (I.11.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Áhsz.) 39. §-ában írtakat. A költségvetési számvitel pénzforgalmi szemléletű elszámolást tartalmaz, ezért az önkormányzat 2014. évi kifizetésének elszámolása 2015. évi kiadások között nem szerepeltethető.

A felperes keresete és az alperes védekezése

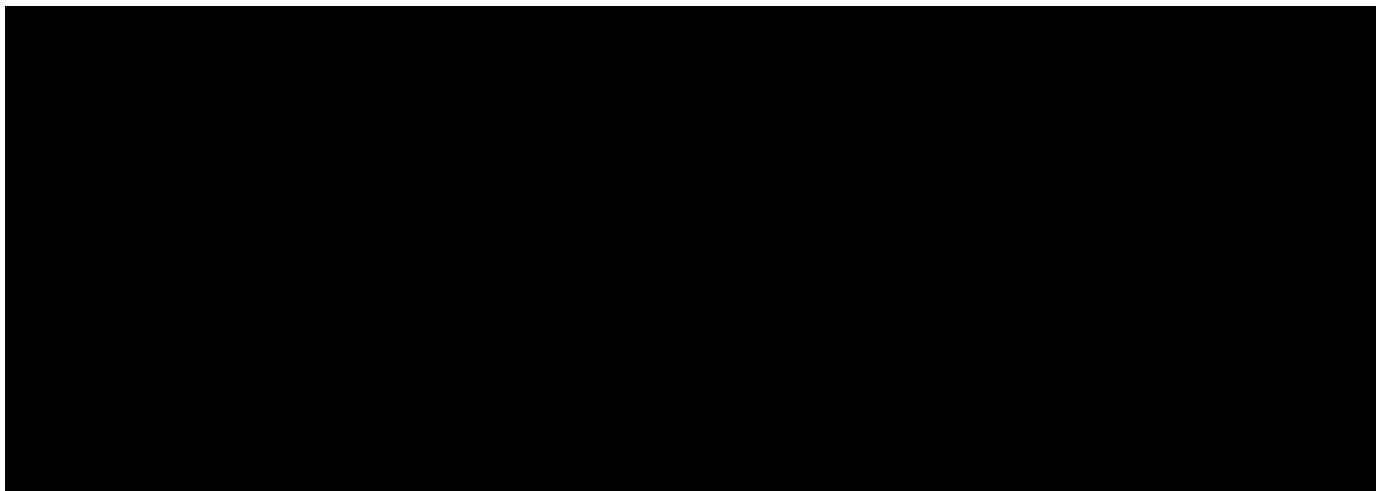
- [3] Az alperes határozatával szemben a felperes keresettel élt, amelyben kérte az alperesi határozat hatályon kívül helyezését az elsőfokú határozatra kiterjedően. A falugondnoki szolgáltatás jogcím tekintetében előadta, hogy e szolgáltatást felperes 1994-től működteti, a szolgáltatói nyilvántartásba 2005. 02. 07. bejegyzésre került. A támogatási feltételként a szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzés folyamatosságát írják elő és nem a gépjármű rendszámának a bejelentését. A rendszám változásának átjelentésére felperes figyelmét a MÁK nem hívta fel, sem támogatási kitételként nem szerepel. A felperes szolgáltatói nyilvántartásba való bejegyzés időpontjától megfelel a a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szocvtv.) 60. §-ában írtaknak és a személyes gondolkodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladataira és működésük feltételéről szóló 1/2000. (I.7.) SZCSM rendelet szakmai szabályainak. A Korm. rendelet 27. §-a szerinti adatmódosítási eljárás nem értelmezhető olyan szakmai szabálynak, amely megsértésére tekintettel a támogatás jogtalannak minősül, sem a Korm. rendelet 40. § (1) bekezdés a) pontja szerinti jogkövetkezmény, sem pedig az Szocvtv. 92/L. § (1) bekezdés c) pontja szerinti jogkövetkezmény nem került alkalmazásra. Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 60. §-a szerinti eltérést a kincstár nem állapított meg.
- [4] A pénzbeli szociális ellátások kiegészítése jogcímen hivatkozott arra, hogy felperes neve 2014. december végén kifizette azokat a segélyeket, amelynek határideje 2015. január 5. napja. Az esedékességet megelőző utalás oka az volt, hogy az önkormányzat 2014. december 31-ig Marcali Közös Önkormányzati Hivatallal hozott létre közös önkormányzati hivatalt, míg 2015. január 1-jétől

Mesztegyői Közös Önkormányzati Hivatalhoz csatlakozott. A felperes a 2015. évi Kvtv.-ben írtak szerint használta fel a támogatást és számolt el. Felhívta a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól szóló 63/2006. (III.27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 63/2006. Korm. rend.) 6. § (3) bekezdését és az Szocvtv. 25. § és 125. §-ában írtakat. A perben 2018. május 9. napján tartott tárgyaláson a pénzbeli szociális ellátások kiegészítése jogcím vonatkozásában a keresetét leszállította, a visszakövetelés összege 144.341,- Ft-tal csökken, így a felperes által visszafizetendő összeg 335.718,- Ft. A felperesi álláspont alátámasztásaként hivatkozott a Kúria Kfv.35.005/2014. számú határozatára is. Az Áht. 60/A. § értelmezését vetette fel, a felperes menetlevéllel és tevékenységi lappal igazolta a tényeket, valótlan adatot nem szolgáltatott.

- [5] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy a jelen perben felperes keresete leszállítható lenne, figyelemmel arra, hogy a per tárgya az alperesi határozat jogszerűségének vizsgálata. A hatósági ellenőrzés során nem alkalmazhatott méltányosságot és mérlegelési jogköre sem volt az alperesi hatóságnak. Rögzítette, hogy a felperes a működési engedélyben meghatározott feltételektől eltérően használta a gépjárművet a falugondnoki szolgáltatás tekintetében. Támogatásra az az önkormányzat jogosult, amely a falugondnoki vagy tanyagondnoki szolgáltatás az Szocvtv. 60. §-a és külön jogszabályban foglalt szakmai szabályoknak megfelelően tartja fenn. Összevetve a Kvt. és az Áht. VII. fejezetét megállapítható, hogy alkalmazható az Áht. 60/A. §-a.

Az elsőfokú ítélet

- [6] Az ügyben eljáró Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.K.27.011/2018/4/II. számú, 2018. május 9-én hozott ítéletében a felperes keresetét elutasította.

téves azon álláspont, miszerint az alperesi hatóságok ellenőrzési jogköre csak arra terjedhet ki, hogy a fenntartó rendelkezik a működési engedéllyel.

Így ellenőrzés jogkövetkezményeinek alkalmazása az engedélyező szerv hatáskörébe tartozik az 40. § (1) bekezdés f) pontjában és a Szocvtv. 92/L. § (1) bekezdés c.) pontjában meghatározottak alkalmazása is az engedélyező szerv eljárásában történhet. A normatív támogatáshoz kapcsolódó kötelezettségek bármelyikének megsértése jogosulatlan támogatás-felhasználás jogkövetkezményeit vonja maga után (hivatkozott Kúria Kfv.IV.35.253/2015/5. számú ítéletére is e körben).

[12] A bíróság a pénzübeli, szociális ellátások kiegészítése jogcím tekintetében megállapította, hogy a perben nem volt vitatott, hogy a 2014-ben került kifizetésre az a szociális ellátási összeg, amelyet a felperes 2015. évben kívánt támogatásként elszámolni.

[13] A bíróság az Áht. 4/A. § (4) bekezdésére, az Áhsz. (1a) bekezdés a) pontjára, 2. § (1) bekezdésére, 39. § (1) bekezdésére, valamint a bírói gyakorlatra hivatkozva utalt a felperest terhelő egyértelmű adminisztrációs kötelezettségre és arra az általános, a jogalkotó részéről fennálló elvárásra, mely szerint a felperesnek pénzforgalmi szemléletben kell eleget tennie a beszámolási és könyvvézetési kötelezettségének. Így a Kvtv.-nek való megfelelés vizsgálatához a szakmai feltételeken túl, ezen adminisztratív jogi feltétel is vizsgálandó, értékelendő volt. A bíróság nem vehette figyelembe a felperes által 2014. évi kifizetés indokoltságának alátámasztásaként felhívott Korm. rendelet és Szocvtv. rendelkezéseit, figyelemmel arra, hogy e körben el kell választani

a támogatás felhasználásának jogszerűségét, illetőleg a szociális hatáskörben eljáró önkormányzati feladatok teljesítését.

[14] A bíróság mindezekre figyelemmel megállapította, hogy a Kvtv. 2. számú melléklet III. 1. pontja teljesülésének feltételei mellett, a felperesnek az adminisztratív feltételeket is teljesítenie kellett, amely utóbbi feltételek részben nem teljesültek, nem az elszámolt teljes összeg került elszámolásra. A felperes az Áht. 60/A. § (1) bekezdés d.) pontjában írtak szerint köteles visszafizetni a jogosulatlanul felvett támogatást és a jogosulatlan igénybe vétel okán ügyleti és késedelmi kamat fizetésére köteles a 60/A. § (2) bekezdése értelmében, e jogszabályhelyet helytállóan alkalmazta az alperes.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[17] A felperes szerint a bíróság jogerős ítéletében a pénzbeli szociális ellátások kiegészítése jogcímmel kapcsolatos visszafizetési kötelezettség tekintetében megsértette a Szocvtv. 25. §-át és 125. §-át, valamint a 63/2006. Korm. rend. 6.§ (3) bekezdését akként, hogy e jogszabályhelyeket figyelmen kívül hagyta, a határozatok felülvizsgálatánál csak az Áht. és az Áhsz. rendelkezéseit vette figyelembe. Megjegyzi továbbá, hogy a felperes önkormányzat kötelező feladatként látja el a Szocvtv.-ben meghatározott szociális ellátások megállapítását és kifizetését. A felperes álláspontja szerint a támogatás felhasználásának ellenőrzésekor az Áht., az Áhsz. a Szocvtv. és annak végrehajtására kiadott 63/2006. Korm. rendelet rendelkezéseit, a mellékletként becsatolt és a támogatás jogszerű felhasználását egyértelműen igazoló okiratokat egymással összefüggésben kellett volna vizsgálni.

[20] Az alperes a pénzbeli szociális ellátások kiegészítése jogcímmel kapcsolatos visszafizetési kötelezettséggel összefüggésben a jogerős ítéletben is hivatkozott Áht. 4/A. § (4) bekezdésre, valamint az Áhsz. 39. § (1) bekezdésére és (1a) bekezdés a) pontjára utalt. Rámutatott, hogy – mivel a kiadás nem az adott költségvetési év (2015) teljesítései között jelenik meg – hiszen 2014-ben a kiadási rovaton megjelent a teljesítés – a támogatás 2015. évi felhasználása nem jogszerű, nem felel meg ugyanis az Áht. 60/A. § (1) bekezdés d) pontjának.

A Kúria döntése és jogi indokai

[21] A Kúria a rendelkező részben foglalt döntését a felülvizsgálati kérelemben foglaltak vonatkozásában a következőkkel indokolja:

I.

[22] A falugondnoki jogcímmel kapcsolatos visszafizetési kötelezettség vonatkozásában a Kúria rögzíti, hogy a hasonló tényállás mellett hozott 2019. január 22-én hozott Kfv.IV.35.496/2018/12. számú ítéletében kifejtett jogi álláspontjától jelen ügyben nem kíván eltérni, így annak lényegét – a felülvizsgálati kérelemmel összefüggésben – az alábbiak szerint ismerteti.

[23] A Kúria szerint az alperes vizsgálhatta a falugondnoki szolgáltatás azon adminisztratív – konkrétan a Korm. rendelet 1. melléklet 3.1.1. pontjában foglalt – feltételét, mely szerint a szolgáltatáshoz használt gépjármű gyártmányának, típusának és rendszámának szerepelni kell a szolgáltatói nyilvántartásban.

[24] A falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás vonatkozásában a kincstár ellenőrzési hatáskörét az Áht. 57. § (2) bekezdése és 59. § (1) bekezdése teremti meg. Az alperes hatósági ellenőrzési jogköre kiterjed az önkormányzatok éves költségvetési beszámolója alapján az állami támogatások elszámolására, felhasználására és a beszámoló alapjául szolgáló dokumentumok ellenőrzésére is. A kincstár ellenőrzési hatásköre ezen túlmenően nem csak a szakmai szabályok megsértésére terjed ki, hanem a nyilvántartás vezetésére vonatkozó szabályok megtartásának ellenőrzésére is kifejezetten az Áht. 60/A. § (1) bekezdése értelmében.

[25] Az Áht. 60/A. § (1) bekezdés a) pontja az adatszolgáltatási tevékenységre vonatkozik (amelybe nyilvánvalóan beletartozik a Korm. rend. 1. mellékletben szereplő szolgáltatói nyilvántartás adatai), míg a b), c) és d) pontjai vonatkozhatnak a szakmai szabályok megszegésére, azaz az Áht. rendszerében a kincstár ellenőrzési jogosítványa mind az adminisztratív, mind pedig a szakmai szabályok betartásának ellenőrzésére kiterjed. Ezt erősíti a Kvtv. 2. melléklet III. 3. e) pontja, amely szerint „[a] támogatásra az a települési önkormányzat jogosult, amely a falugondnoki vagy a tanyagondnoki szolgáltatást a Szocvtv. 60. §-a és a külön jogszabályban foglalt szakmai szabályoknak megfelelően tartja fenn.” (A Szocvtv. 60. §-a a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás célját, feltételeit határozza meg.)

[26] A Kúria megítélése szerint az Áht. és a Kvtv. fenti rendelkezéseiből az következik, hogy nem különíthető el a nyilvántartás vezetésére vonatkozó (adminisztratív) szabályok megsértése a szakmai szabályok megsértésétől.

[27] A szolgáltatói nyilvántartás körébe tartozó adatok vonatkozásában az alperesi határozat meghozatalakor hatályos Korm. rendelet 1. számú melléklete a következőképpen rendelkezett:
3.1.1. falugondnoki szolgáltatás: a szolgáltatáshoz használt gépjármű gyártmánya, típusa és rendszáma,
3.1.2. tanyagondnoki szolgáltatás: a szolgáltatáshoz használt gépjármű gyártmánya, típusa és rendszáma.”

[29] A Kúria ezzel összefüggésben megjegyzi, hogy az adatváltozás-bejelentési kötelezettség teljesítése szempontjából irreleváns, hogy a szolgáltatás teljesítésének eszközeül szolgáló korábbi gépjárművet beszámították a bejelentési kötelezettség tárgyát képező (későbbi) gépjármű értékebe. Továbbá, az adatbejelentési kötelezettség a Korm. rendelet 27. § (1) bekezdése szerint kizárólag a felperest terheli jelen esetben.

[30] A Kúria megítélése szerint ugyanakkor az alperes által alkalmazott visszafizetési kötelezettség

aránytalan, ezért sérti az Áht. 60/A. § (1) bekezdését. A Kvtv. 2. melléklet 3. e) pontja értelmében a falugondnoki vagy tanyagondnoki szolgáltatás fajlagos összege 2.500.000 forint/szolgálat. Jelen ügyben az alperes határozatában a felperesi önkormányzat terhére a falugondnoki szolgáltatás tekintetében 416.667 Ft támogatás és kamatai visszafizetési kötelezettségéről rendelkezett. Az alperes gyakorlatilag a felperest a Kvtv. 2. melléklet 3. e) pontjában meghatározott összeget tizenkét hónapra arányosan elosztva a perrel érintett két hónap (2015. október-november közötti időszak) tekintetében a teljes igénybe vett támogatás visszafizetésére kötelezte.

[31] Az Áht. 60/A. § (1) bekezdése szerint jogosulatlan igénybevétel esetén lehetőség van a támogatás teljes, de lehetőség van a támogatás részleges visszavonására is: a visszafizetési kötelezettség a jogosulatlan igénybevétellel érintett részre terjedhet ki. A hatóságnak lehetősége van továbbá - visszafizetési kötelezettség előírása helyett - jelezni a jogszabálysértést a működést engedélyező szerv felé, aki a Szocvtv. 92/K. § (4c) bekezdés a) pontja szerint szociális igazgatási bírságot szabhat ki a törvényben meghatározott keretek között. A Kúria megítélése szerint e körben értékelhető, hogy a felperes a szolgáltatást valójában nyújtotta, a nem megfelelő bejelentésen túl a további jogszabályi feltételeknek - legyen az a Szocvtv.-ben, Kvtv.-ben, vagy a Korm. rendeletben foglalt szabály - eleget tett. A támogatás teljes visszavonása akkor lett volna arányos szankció, ha szolgáltatást a felperes nem nyújtja, vagy pl. a gépjárművet nem pótolja, vagy olyan gépjárművet vett volna igénybe, amely alkalmatlan a falugondnoki feladatok ellátására stb. Ilyen körülményt a hatóság nem tárt fel. Kiemelendő továbbá, hogy a szolgáltatói nyilvántartásban folyamatosan szerepelt bejelentett és alkalmas gépjármű, továbbá értékelésre szorul az is, hogy az újabb gépjárművet a felperes - ugyan késve - de mégis bejelentette.

[32] Mindezeket figyelembe véve a Kúria azt állapította meg, hogy sérti az Áht. 60/A. § (1) bekezdését az a hatósági határozat, amely nem a tényálláshoz igazodó arányos visszafizetési kötelezettséget ír elő.

[34] A Kúria Kfv.IV.35.496/2018/12. számú ítéletének megállapítása szerint az arányosítás kötelezettsége nemcsak az Áht. 60/A. § (1) bekezdéséből, hanem az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes ügyintézéshez való jogból is következik az alábbiak szerint:

[35] Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése értelmében az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek, a 28. cikk pedig a bíróságok számára előírja, hogy a jogalkalmazás során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezni. A Kúria megítélése szerint ezek az alaptörvényi kötelezések a közigazgatási perben eljáró bírót - figyelembe véve a közigazgatási per azon sajátosságát is, hogy a bíróság az objektív jogrend védelme érdekében is eljár - arra kötelezik, hogy a nyilvánvaló alaptörvényi összefüggéseket vegye figyelembe akkor is, ha alaptörvényi hivatkozást a beadványok nem tartalmaznak. A jogrendszer Alaptörvénnyel összhangban való fenntartása a jogalkalmazói jogszabály-értelmezés révén a bíróságok feladata, ez

pedig feltételezi, hogy a jogalkalmazás során az Alaptörvényben foglalt jogok és alkotmányos értékek érvényesülnek. Ahogy a tagállami közigazgatási bíróságok az Európai Unió jogát kötelesek figyelembe venni ítélezésük során, függetlenül attól, hogy arra a felek hivatkoztak-e (lásd pl. EuB C-240/98-C-244/98. sz. Océano Grupo Editorial és Salvat Editores egyesített ügyekben hozott ítélet, C-473/00. sz. Cofidis ügyben hozott ítélet), úgy - a Kúria megítélése szerint - a nemzeti jogot egységbe fogó alaptörvényi összefüggések sem maradhatnak háttérben.

[36] A fentiekre tekintettel jelen ügyben a Kúria úgy ítélte meg, hogy az alperes eljárása - az ügy tárgyát képező arányosítás hiánya - nincs összhangban az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdéséből eredő tisztességes ügyintézéshez való joggal. Tisztességes eljárás mellett, önmagában a késedelmes adatközlés - azon túl, hogy a támogatás célja megvalósult, és a felperes valamennyi más jogszabályi feltételnek eleget tett - nyilvánvaló, hogy nem járhat a támogatás egészének visszavonásával.

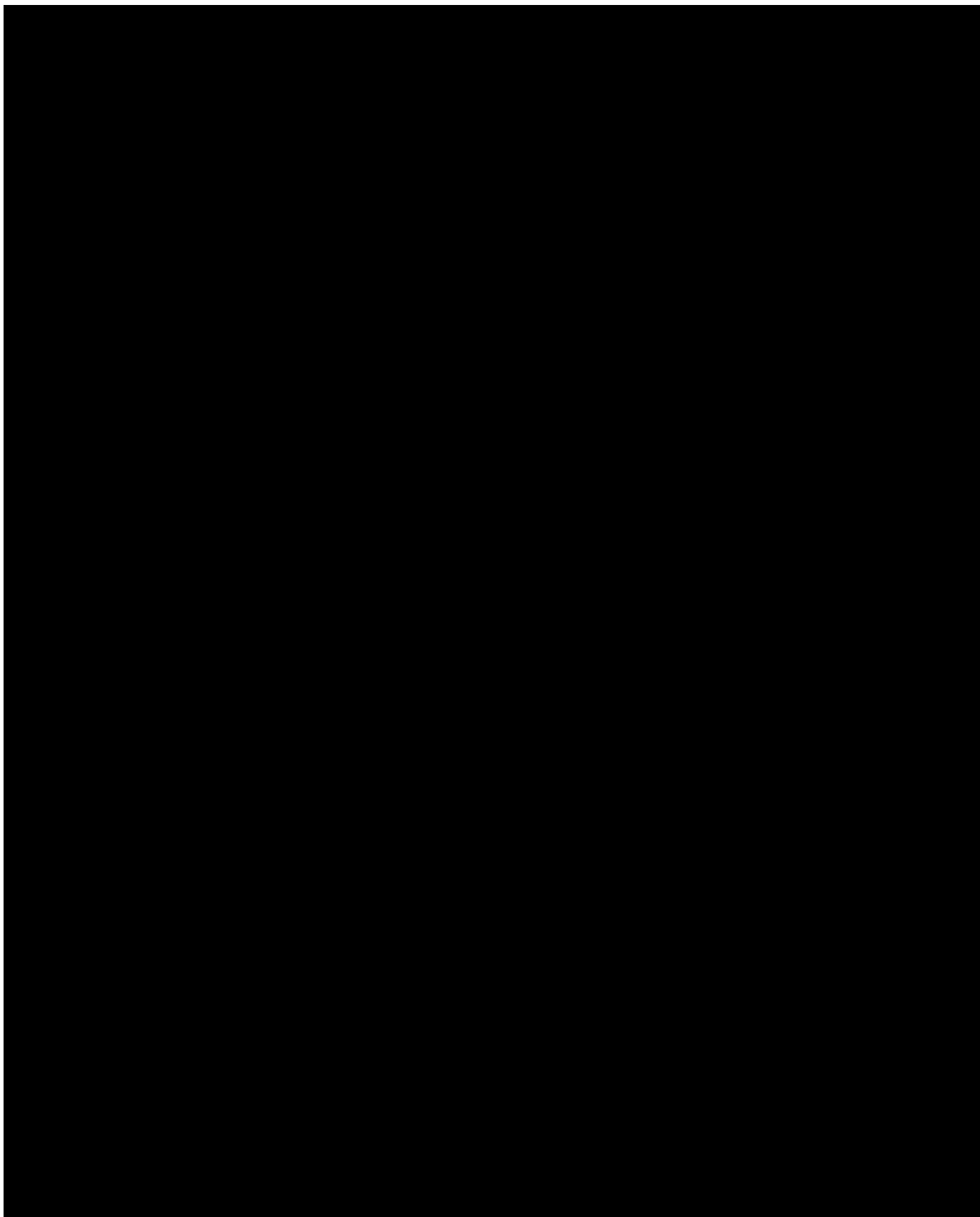
[37] A tisztességes ügyintézéshez és a tisztességes eljáráshoz való jog, az Alaptörvényben foglalt eljárási alapjogok. Jelen ügyben ezen alapjog sérelmet a felperesi önkormányzat szenvedte el. Az alapjogsérelem megállapításához elengedhetetlen az önkormányzat alapjogi jogképességének vizsgálata az adott tényállás alapján. A Kúria a Knk.IV.37.944/2018/2. számú határozatában kifejtette, hogy az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése szerint „[a] törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.” Az Alaptörvény tehát kiterjeszti az alapjogok alanyainak körét a törvény által létrehozott jogalanyok, jellemzően a jogi személyek körére. A magyar jogrendszer nem különböztet meg közjogi jogi személy és magánjogi jogi személyek között, tehát alapjogi jogképessége elvileg a törvény alapján létrehozott valamennyi jogalanyra van. Az alapjogi jogképességtől meg kell különböztetni az alapjog gyakorlásához való jogot. Ezt maga az Alaptörvény is korlátok közé állítja, amikor megfogalmazza, hogy csak azokat a jogokat gyakorolhatják, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.

[38] A Kúria jelen ügyben is fenntartja a Knk.IV.37.944/2018/2. számú határozatában kifejtett azon álláspontját, hogy „[a]z állam esetében azonban nem az a kérdés, hogy az alapjog gyakorlásához való jog alapján mely jogok illetik meg, s melyek nem, hanem az, hogy rendelkezik-e alapjogi jogképességgel. Hagyományos alkotmányjogi alapelv, hogy az alapjogok az állammal, az állam hatalmával szemben fogalmazódtak meg, az állami hatalom korlátait jelentik, ezért alapvetően az állammal szemben érvényesítendőek. Ebből következően az államnak nincsenek alapjogai, alapjogok nem

illetik meg az állam közhatalmat gyakorló szerveit sem. Mindez következik az Alaptörvényből is, mivel a „Szabadság és felelősség” fejezeti cím alatt foglalkozik az alapjogokkal, és ezt követi külön fejezeti cím alatt „Az állam”-ról szóló rész, szerkezetileg is demonstrálva, hogy az alapjogok az állami cselekvés korlátaiként jelennek meg. Alapjog hiányában pedig fogalmilag elképzelhetetlen az alapjogsérelem.”

[39] Jelen ügy tényállása szerint az eljárási jog sérelmét - az Áht. 60/A. § (1) bekezdésének nem megfelelő alkalmazását - a felperesi önkormányzat szenvedte el. A felperes ebben a jogviszonyban, mint szolgáltatásszervező vett részt: állami finanszírozás mellett biztosította a falugondnoki (tanyagondnoki) szolgáltatást. E feladat önkormányzati ellátása során nem a közhatalmi jellege dominál, hiszen a köz érdekében szolgáltatást - állami támogatás fejében - alapítványok, egyházak és más magánjogi szerveződések is nyújtanak. Jelen ügyben tehát az önkormányzat nem a közhatalmi jogosítványai védelmében lépett fel, hanem épp ellenkezőleg. Figyelembe kell ugyanis venni, hogy az ügyben a helyi önkormányzat felperesi pozícióban van a alperes nevével szemben, azaz közhatalmi jogosítványokat az alperes gyakorol (kötelezi a támogatás visszafizetésére). Az alperesi eljárásban a felperes ügyfél volt, ez az eljárási pozíció - az ügy fentebb bemutatott sajátosságaival együtt - igazolja a jogérvényesítés alapjogra kiterjedő jellegét. A Kúria álláspontja tehát, hogy ebben az összefüggésben felhívható a tisztességes ügyintézéshez való jog a helyi önkormányzat oldalán, s annak sérelme is megállapítható a fentiek szerint.

II.

[49] A Kúria álláspontja szerint helytállóan mutatott rá az elsőfokú bíróság arra is, hogy - a fentiek szerint - a 2015. évi Kvtv. 2. számú melléklet III.1. pontja teljesülésének feltételei mellett a felperes eljárásának az adminisztratív feltételeket is teljesíteni kellett, amely utóbbi feltételek csak részben teljesültek, nem a teljes összeg került elszámolásra, 480.059.- Ft támogatás felhasználása nem jogszerű, ugyanis a hozzá kapcsolódó kiadás nem a 2015. év teljesítései között jelenik meg.

[50] A fentiek alapján a Kúria a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban régi Pp.) 275. § (4) bekezdése, valamint a régi Pp. 339. § (1) bekezdése alapján a jogerős ítéletet a „Falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás” jogcímhez kapcsolódó visszafizetési kötelezettség vonatkozásában hatályon kívül helyezte, továbbá az alperes határozatát - az elsőfokú határozatra is kiterjedően - szintén e jogcímhez kapcsolódó visszafizetési kötelezettség tekintetében hatályon kívül helyezte és az elsőfokú hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte.

[51] A Kúria - a fenti indokok alapján - falugondnoki szolgáltatás jogcímhez kapcsolódó

visszafizetési kötelezettség megállapítása tekintetében az új eljárásra a következő iránymutatást adja: az elsőfokú hatóság a tényállás alapján köteles mérlegelni a visszafizetési kötelezettség előírását és amennyiben úgy dönt, hogy a feltárt jogszabálysértés miatt a felperest visszafizetési kötelezettség terheli, azt arányosan kell meghatározni. A hatóság azonban nem kötelezheti a felperest az irányadó támogatás egészének visszafizetésére. A mérlegelésbe be kell vonni azt is, hogy a támogatás Szocvtv. 60. §-ában foglalt célja megvalósult, a felperes a további szakmai és egyéb feltételeket is megtartotta. Amennyiben a hatóság úgy dönt, hogy visszafizetési kötelezettséget nem ír elő, lehetősége van jelezni a jogszabálysértést a működést engedélyező szerv felé, aki a Szocvtv. 92/K. § (4c) bekezdés a) pontja szerint szociális igazgatási bírságot szabhat ki a törvényben meghatározott keretek között. Azonban a Szocvtv. 92/M. § (4) bekezdése ebben az esetben is arányosítást ír elő, nevezetesen: „[a] bírság összegét az eset összes körülményeire, így különösen a jogsértés súlyára, a jogsértéssel okozott érdeksérelem nagyságára, a jogsértő állapot időtartamára, a jogsértő magatartás ismételt tanúsítására és - fenntartóra kiszabott bírság esetén - a bírság megfizetésének az ellátás színvonalára gyakorolt hatására tekintettel kell meghatározni.”

Záró rész

- [52] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a régi Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.
- [53] A Kúria a régi Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó 81. § (1) bekezdése szerint részleges pernyertesség esetében a bíróság a perköltség felől a pernyertesség arányának, valamint az egyes felek által előlegezett költségek összegének figyelembevételével határoz. Ha a pernyertesség és pervesztesség aránya, valamint az előlegezett költségek összege között nincsen számottevő különbség, a bíróság akként rendelkezik, hogy mindegyik fél maga viseli a saját költségét. Erre tekintettel rendelkezett úgy a Kúria, hogy az elsőfokú bírósági eljárás és a felülvizsgálati eljárás költségeit a felek maguk viselik.
- [54] Az alperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 5. § (1) bekezdés c) pontja, a felperes az Itv. 5. § (1) bekezdés b) pontja alapján teljes személyes illetékmentességben részesül. Ezért az Itv. 50. § (1) bekezdése szerinti mértékű, a 39. § (3) bekezdés d) pontja alapján számított és a 62. § (1) bekezdés h) pontja értelmében feljegyzett felülvizsgálati eljárási illeték - figyelembe véve a bírósági eljárásban szóló 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14. §-át - az állam viseli.
- [55] Az ítélet elleni felülvizsgálat lehetőségét a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2019. április 16.

Dr. Balogh Zsolt s.k. a tanács elnöke, Dr. Patyi András s.k. előadó bíró, Dr. Dobó Viola s.k. bíró

